ชื่อหัวข้อสารนิพนธ์เรื่อง	ความรับผิดตามข้อกำหนดและเงื่อนไขของสัญญา: ศึกษากรณีโครงการดาวเทียม THEOS
คำสำคัญ	ประมาทเลินเล่อ
นักศึกษา	นายเชรษฐา สุวรรณิน รหัสประจำตัว 49500874
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ
คณะ	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.นิพันธ์ จิตะสมบัติ
พ.ศ.	2553

บทคัดย่อ

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนาดาวเทียมสำรวจทรัพยากรของประเทศไทย จึงเห็นชอบให้ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ต่อไปนี้เรียกว่า "ลูกค้า" เป็นหน่วยงานกลางในการรับผิดชอบดำเนินโครงการพัฒนาดาวเทียมร่วมกับบริษัท EADS Astrium ประเทศฝรั่งเศส ต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้รับจ้าง" ในการผลิตดาวเทียม THEOS (Thailand Earth Observation System) โดยได้ลงนามในสัญญาโครงการพัฒนาดาวเทียม Remote Sensing โดยกำหนดการส่งดาวเทียม THEOS ขึ้นสู่วงโคจรในวันที่ 19 มกราคม 2551 จากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ถูกต้องครบถ้วนตามสัญญาตามสัญญาโดยทำการส่งมอบดาวเทียม THEOS ในวันที่ 1 ตุลาคม 2552 โดยผู้รับจ้างอ้างเหตุแห่งการส่งมอบดาวเทียม THEOS ล่าช้าเกิดจากเหตุสุดวิสัยซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมตามข้อสัญญาโครงการดาวเทียม THEOS ข้อ 16.1 กล่าวคือ เนื่องจากรัฐบาลของประเทศคาซัคสถาน มีเหตุขัดข้องในการปล่อยชิ้นส่วนท่อนแรกของจรวดลงในเขต Mangustau และต้องรอการอนุญาตให้ใช้ Drop Zone จากรัฐบาลคาซัคสถานก่อนจึงแจ้งกำหนดวันส่งดาวเทียมใหม่ให้ทราบ ดังนั้น จึงมีประเด็นพิจารณาว่าคำกล่าวอ้างของผู้รับจ้างเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อทางละเมิดหรือการกระทำเหตุสุดวิสัย

ผลจากการศึกษาโครงการดาวเทียม THEOS ผู้วิจัยพบว่า คำกล่าวอ้างของผู้รับจ้างซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพผลิตดาวเทียมและเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางนั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่าการแจ้งเหตุขอเลื่อนการส่งดาวเทียมของผู้รับจ้างในครั้งที่ 3 เนื่องจากรัฐบาลอุซเบกิสถานไม่อนุญาตให้ใช้ Drop Zone ในเขตประเทศอุซเบกิสถาน และครั้งที่ 4 เนื่องจากรัฐบาลของประเทศคาซัคสถานมีเหตุขัดข้องในการปล่อยชิ้นส่วนท่อนแรกของจรวดลงในเขต Mangustau และต้องรอการอนุญาตให้ใช้ Drop Zone โดยรัฐบาลคาซัคสถานก่อนแล้วจึงจะแจ้งกำหนดวันส่งดาวเทียมใหม่อีกครั้ง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้

ศึกษาถึง หลักกฎหมาย แนวทฤษฎี และคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวแล้วพบว่าทฤษฎีความรับผิดอย่างเด็ดขาด (Strict Liability) มีความเหมาะสมในการนำมาปรับใช้กับเรื่องดังกล่าวเนื่องจากเมื่อพิจารณาจากการกระทำของผู้รับจ้างซึ่งเป็นผู้มีความรู้ในการประกอบวิชาชีพการผลิตดาวเทียมและเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ผู้รับจ้างควรได้รู้ถึงเหตุขัดข้องและขั้นตอนการปล่อยดาวเทียมที่จะเกิดขึ้นเป็นอย่างดี ดังนั้น หากนำทฤษฎีความรับผิดอย่างเด็ดขาด (Strict Liability) มาปรับใช้กับข้อเท็จจริงจึงให้ตั้งข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าการกระทำของผู้รับจ้างในการเลื่อนการส่งมอบดาวเทียมเป็นฝ่ายกระทำผิด และผลักภาระการพิสูจน์ให้ผู้รับจ้างพิสูจน์การกระทำของตนว่าการกระทำดังกล่าวกระทำไปโดยประมาทเลินเล่อในวิชาชีพหรือไม่ ซึ่งหากผู้รับจ้างไม่สามารถพิสูจน์ว่าความล่าช้าในการขอเลื่อนเกิดจากเหตุสุดวิสัยของผู้ประกอบวิชาชีพผลิตดาวเทียม และ/หรือผู้รับจ้างกระทำไปโดยมิได้เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบวิชาชีพผลิตดาวเทียม ดังนั้น ผู้รับจ้างจึงต้องรับผิดจากการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ และไม่สามารถอ้างเหตุสุดวิสัยตามสัญญาโครงการดาวเทียม THEOS ข้อ 16.1 ที่กำหนดว่า "ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดสำหรับการล่าช้าหรือความล้มเหลวในการปฏิบัติตามพันธะหน้าที่ต่างๆ ภายใต้สัญญานี้อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมตามสมควรของตน และการควบคุมของผู้จัดส่งของให้และผู้รับจ้างช่วงโดยมิใช่ความผิดและความประมาทเลินเล่อของผู้รับจ้างที่อ้างเหตุสุดวิสัย เหตุสุดวิสัยเช่นว่าจะรวมถึง แต่มิได้จำกัดเพียงกฎหมาย คำสั่ง พระราชกฤษฎีกา กฎระเบียบ พระราชบัญญัติ คำแนะนำ หรือการกระทำของรัฐบาลในการใช้อำนาจอธิปไตย (รวมถึงการล่าช้าในการยิงดาวเทียม อันมีเหตุมาจากรัฐบาลของประเทศที่สถานที่การยิงดาวเทียมตั้งอยู่) และมิได้อยู่ในความสามารถในการทำสัญญาหน่วยงานหรือองค์กรหนึ่งหรือหลายหน่วยของรัฐบาลดังกล่าว ซึ่งมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานตามสัญญา ความพร้อมด้านชิ้นส่วน ความไม่พร้อมของท่อยิงดาวเทียม ความล้มเหลวหรือล่าช้าในการขนส่ง การก่อความวุ่นวาย จลาจล ภาวะฉุกเฉินของชาติ สงคราม ไม่ว่าจะมีการประกาศหรือไม่ก็ตาม การกระทำของก่อการร้ายต่อสาธารณะเหตุที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การหยุดงาน ปิดกั้น หรือไฟไหม้ น้ำท่วม การระเบิด สภาพอากาศเลวร้ายผิดปกติ แผ่นดินไหว หรือภัยพิบัติอย่างอื่น หรืออุบัติเหตุร้ายแรง โรคระบาด หรือการห้ามค้าขายกับประเทศอื่น" ทั้งนี้ เมื่อนำหลักความรับผิดอย่างเด็ดขาด (Strict Liability) มาพิจารณาตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏจึงต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าการกระทำของผู้รับจ้างถึงแม้ว่าจะไม่มีเจตนาและไม่ประมาทก็ยังคงต้องรับผิดในการกระทำของผู้รับจ้างและความรับผิดของผู้รับจ้างยังคงให้รวมไปถึงการกระทำของผู้รับจ้างช่วง ลูกจ้าง และกระบวนการผลิตของบุคคลดังกล่าวข้างต้นด้วย เว้นแต่ ผู้รับจ้างจะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อยู่นอกเหนือการควบคุมนั้นเกิดจากมาจากเหตุสุดวิสัยซึ่งผู้รับจ้างจึงไม่ต้องรับผิดตามสัญญา